

Flynt och yttrandefrihetens tak

Nils Petter Sundgren börjar bli en smula oroad över feministernas inställning till yttrandefriheten. Trots allt vann *Larry Flynt* guldbjörnen i Berlin.

Helt hysteriskt var det i fredags kväll utanför stockholmsbiografen Riviera inför premiären på Milos Formans nya film *Larry Flynt – skandalernas man*. "Se en annan film! Se en annan film!" skanderade kvinnokören och försökte hindra publiken från att komma in på biografen. Det var stor dramatik inför TV-kamerorna. Käkmskler knöts, ögon gnistrade, röster väste i ursinnigt hat och vredestråarna rann. "Det är som att hylla en nazist. Jag blir så förbannad över att karlar ser såna här filmer!" fråser en kvinna. "Har du sett filmen?" frågar TV-reportern försiktigt. "Nej, men jag har hört talar om den".

Debatt

Kvinnornas ursinnet får mig att tänka på erynierna, de grekiska hämndgudinnorna, och särskilt då den argaste som hette Megaira. Hade Larry Flynt dykt upp på Sveavägen hade han väl slitits i stycken.

Reportaget i den sena Rapport-sändningen kunde ha varit en integrerad del av Milos Formans film, som ju är ett drama om intolerans och yttrandefrihet. När man såg de svenska demonstranterna förstod man att Formans bild av ut den amerikanska moraliska majoriteten som ville sätta Flynt i fängelse inte var någon karikatyr.

Hysterin på Sveavägen är ett av många tecken på att tolerans minst av allt är något självklart i Sverige. Formans film är just en pro-

bersten på toleransen, just som Larry Flynt och hans tidning. Fast filmen har föga av tidningens obscenitet, det är ämnet som utmanar. Hustler är verkligen en motbjudande publikation och Flynt en minst sagt tvivelaktig person som gjort sig rik på horeri och grov pornografi.

När man såg de svenska demonstranterna förstod man att Formans bild av den amerikanska moraliska majoriteten inte var någon karikatyr.

Men just detta att Flynt i USA:s högsta domstol frikändes i ett mål, där Hustler grovt smådat den moraliska majoritetens galjonsfigur Jerry Falwell och påstått att han haft samlag med sin mamma på toaletten är filmens poäng och för Forman en måttstock på yttrandefriheten i landet. För Forman, som har levtt större delen av sitt vuxna liv under det kommunistiska förtrycket i Tjeckoslovakien är individens frihet ett värde överordnat alla andra. Det är därför han älskar USA men passar illa här.

Det är högst tveksamt om Högsta Domstolen i Sverige skulle följa ansvariga utgivare om en svensk satirtidning riktad en likartad beskyllning mot Livets Ords Ulf Ekman.

Den svenska kvinnörelsen är överhuvud taget mycket känslig för spassande åsikter, inte minst om de framförs på film. Ofta ter sig indignationen egendomlig. Själv kom jag att tänka på den norske diktaren Sigbjørn Obstfelders ord

"Jeg er vist kommet paa en feil klode" när jag under årets filmfestival i Göteborg lyssnade till en hetsig debatt, där Marianne Ahrne och Rigmor Robert ställdes till ansvar för filmen *Flickor, kvinnor och en och annan drake*.

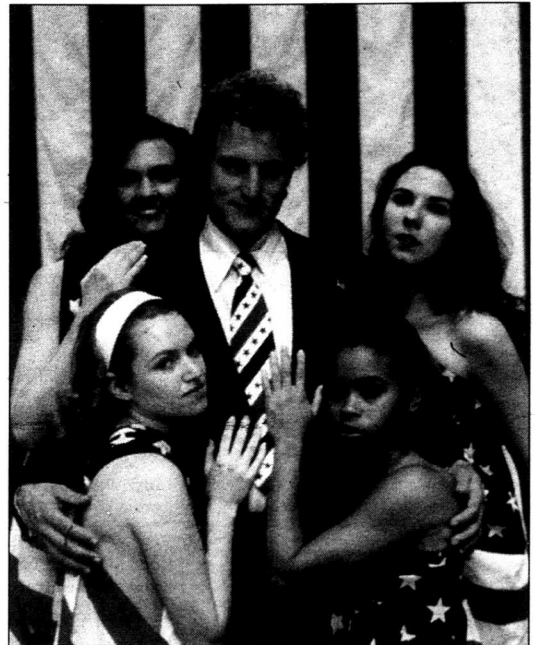
Om jag förstätt saken rätt var filmen förgräplig såväl innehållsmässigt som estetiskt. Innehållsmässigt genom att framhålla att kvinnor är fundamentalt olika män och att olikheten främst skulle bero på att kvinnor föder levande ungar. Moderligheten borde tonas ner i den politiska korrekthetens namn. Kerstin Thorvall fick applåder genom att muntert bekänna att hon var dålig både som mamma och farmor.

Hånskratt mötte Ahrne

Betydligt mindre generöst var auditoriet mot Marianne Ahrne som regisserat filmen. Hennes inlägg möttes genomgående med hånskratt utom av några dödsföraktande fans. Några av kvinnorna på podiet talade i gammaltestamentliga ordalag om den vrede filmen väckt hos dem. Särskilt vrede var de kortklippa damerna på podiet över att Ahrne valt den vackra jungterapeuten Rigmor Robert till sitt språkrör och ljussatt henne så, att hennes skönhet ytterligare framhölls. Just Roberts skönhet framhölls av Thorvall som särskilt förgräplig.

En annan kvinna, som i filmen representerade antimoderligheten och hävdade att barn i framtiden gärna kunde få tillbringa fosterstadiet i en balja, hade fått en mindre smickrande ljussättning. Att Marianne Ahrne var en manipulativ, reaktionär typ bevisades också av en vacker bild, där en ung mamma lyfter sitt skrattande barn mot en blå himmel.

Det är alltså hårda tag i den feministiska filmkritiken. Gärna debatt men inga andra åsikter än de

Larry Flynt. Yttrandefrihetens hjältar kan se ut lite hur som helst. Tydlig är det inramningen som retar kritikerna. (Woody Harrelson som porkungen, foto: Sidney Baldwin)

stadfästa. Fast i Göteborg gick man inte så långt som i Stockholm, där en liknande tillställning slutade med att man skickade runt ett upprop med en flammande protest mot att *Flickor, kvinnor och en och annan drake* redan var köpt för visning i Sveriges television.

Men intolerans föder intolerans och paranoia paranoia. När väcks männen till insikt om hur illa de behandlas i masskulturen? När skallar protesterna mot mansförnedringen i filmer som *Före detta fruans klubb* och pappaföraktet i *Svensson Svensson och Sunes sommar*?

NILS PETTER SUNDGREN

Avledande manövrer

Per Ahlmarks bok *Det öppna saret* lever upp till sin titel. Det lär inte glädja en av bokens huvudfigurer, Expressens förre chefredaktör Bo Strömstedt. I sin memoarbok förra året utförde han psykoanalys av sin gamle medarbetare och före detta väns kärleksliv, i stället för att diskutera hans budskap. Nu ger Ahlmark igen, så det stänker.

Mediavinkeln

I Dagens Nyheter gick Strömstedts forne kulturtorped Leif Zern till angrepp. Läsaren fick veta att det är Ahlmarks personlighet som är problemet, hans språk och "dövhet". Däremot fick läsaren inte veta vad boken handlar om, inte en rad om Ahlmarks teser om de 170 miljonerna politiskt mördade, missgreppen i svensk utrikespolitik, det kalla krigets och de intellektuella betydelse.

Samma grepp tog utrikesminister Lena Hjelm-Wallén i ett uttalande. Hon har inte läst boken, kanske inte så många andra böcker heller, men väste att berättat att Ahlmark har "Palme-fobi". Avledande manövrer i stället för klagande polemik, alltså. Det är synd, ty Ahlmarks frågor är viktigare än hans person.

KLAS HELMUT FASAN

Bokrean: 3 x Lifarens Guide

Trilogin om Smiley

Arets bokrea bjuder på mycket dynga, men det går att vaska fram några guldkorn, framför allt vad gäller facklitteratur. *Lexikon för konstnärverk* reas för 198 kr (ordinarie pris 792 kr) och Broby-Johansens standardverk *Kropp och kläder – klädesdräktens konsthistoria* är nersatt till 159 pix (402 kr). Pelle Holms *Bevingade ord* för 119 kr och Fredrik Ströms *Svenska ordstäv* för 69 kr är mycket bra priser för så roliga och nyttiga handböcker.

Bland kokböckerna är *Annas mat* för 99 kr (342 kr) ett fynd. Hon kan både laga mat och skriva om mat utan att krångla till det. Den gode folkbildaren Ekerwalds bok om Nietzsche för 89 kr är likaledes ett bra köp. Detsamma gäller klassikern Montaignes *Essäer* i tre volymer för 119 kr delen. Det är inte ens tredjedelen av ordinarie pris.

Skönlitterärt, då? Några romaner av Sias för 29,50 styck och Douglas Adams *Lifarens guide till galaxen* för facila 79 kr rekommenderas.

deras gärna. Om man inte finner Proust tråkig är rean rätt tillfället att införskaffa Gunnell Vallquistys lysande översättning av hans *På spaning efter en tid som flytt* för 903 riksdaler (2 344 kr). Själv föredrar jag Le Carrés trilogi om Smiley för 69 kr.

NILS GRANBERG

Bra kvinnliga berättare

I årets rekatolog finner jag flera böcker där kvinnor modigt, stilsäkert och fastnaglade berättar om sitt liv. Anna-Karin Granbergs *Längre bort än hit* och Yrsa Stenius *Makten och kvinnligheten* är två fångslande självbiografier, som förenar livskris och samhällskritik.

Marmorhud av Slavenka Drakulich är ingen vardagsessä som vi vant oss vid från denna kroatiska författarinna, utan en suggestiv berättelse om en laddad mor-dotterrelation.

Några böcker som präglas av mystik kan också vara värda att ge sig ut i vimmel för. En gammal go-

ding som *Lifarens guide till galaxen*, ett absurd humoristiskt rymdäventyr, köper vi extremt billigt första dagen på Akademibokhandeln, 59 kronor för hela serien. Filosofiska klusterdeckarens *Rosens namn* av Umberto Eco går för 98 kronor på samma ställe. Uppmärksammade isländskan Vigdis Grimsdottirs *Flickan i skogen* är en egensinnigt spännande historia med naiv ton.

Och missa inte den underbara tegelstendekaren *Drottningfällan* av Laurie King, berättelsen om hur tonåriga Mary blir Sherlock Holmes lärjunge, som kom alldeles häromåret.

MIMMI PALM

Miss inte Nancy Friday

Det är lite Kivik över rean, den hel del är uttryck på dåligt papper vilket inte gör något om det är litteratur för hängmattan. Frans G Bengtssons essäsamling *De långhåriga merovingerna* är som gjord för den. Han kan skriva. Själv är jag svag för

Gerda Antti, en underfundig östgötska som skildrar vardagen med suveränt sinne för situationskomik. Börja med att prova *Jag reder mig nog*. Carl Hiaasens *Striptease* tillhör inte hans alla bästa, men om man inte har läst honom, så.

Douglas Adams *Lifarens guide till galaxen* finns både på originalspråket och i Thomas Tidhölms översättning, den senare överträffar ibland originalet. Jopp-Hej-Di glömmar man inte. Ett par av John Grishams bästa finns i ett band för en knapp hundring, *The Pelican Brief* och *A Time to Kill*. De ska läsas på engelska.

Werner Aspenströms och Tomas Tranströmers dikter är bra köp. Fackböcker? Lars Jonssons *Fågla* i Europa tillhör en anständig människas referensbibliotek. Endera dagen drabbas man av en enkelbeckasin.

Miss inte Nancy Fridays *Kvinnors sexuella fantasier* för femtiolappen och se till att ha hjälm på huvudet när du citerar den. Uppföljaren är betydligt sämre, *Women on Top*.

ULF JÖNSSON